

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

De Officio Legati. Titvlvs XV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

Ut autem conservatores limites sibi tradita potestas (quos frequenter excedunt) metu poena diligenter observent: decernimus, ut si de aliis, quam de maris felis injuriis & violentiis, scienter se intromiserint: seu ad alia, quam iudicalem indaginem exigunt, suam extendant potestatem: eo ipso per unum annum, ab officio sint suspensi. Pars vero, quae hoc fieri procurabit, sententiam excommunicationis incurrat: à qua non possit absolvi, nisi ei quem sic fatigavit a indebitè primò satisfaciatur integraliter de expensis. Officium autem quorumcumque conservatorum, ipse iure, quo ad non coacta negotia per obitum concedentis volumus expiare. Circa munera verò & expensas, accessores, ac notarios & personas testimonii causa vocandas, illa praecipimus in huiusmodi conservatoribus per omnia observari, quae in delegatis iudicibus constitutio à nobis super his edita observanda decrevit. Quicquid autem contra praemissa, vel eorum aliquod attentari contigerit, omnino decernimus irritum & inane.

DE OFFICIO LEGATI

TITVLVS XV.

CAP. I.

Legati non Cardinales, sine speciali mandato iure legationis beneficia conferre non possunt: sed legati cardinales hoc bene possunt. Ioan. Andr.

Innocentius quartus.

Officii nostri debitum remediis invigilat subditorum: quia dum eorum executimus onera, dum scandala removemus, nos in eorum quiete quiescimus, & fovemur in pace. Proinde praesenti decreto statuimus, ut ecclesia Romana legati quantumcumque plenam legationem obtineant, sive à nobis missi fuerint, sive suarum praetextu ecclesiarum legationis sibi vindicent dignitatem: ex ipsius legationis munere conferendi beneficia nullam habeant potestatem, nisi hoc alicui specialiter duxerimus indulgendum. Quod in fratribus nostris legatione fungentibus nolumus observari: quia sicut honoris prerogativa laxantur, sic eos auctoritate fungi volumus ampliori.

CAP. II.

Legatus habet ordinariam: unde per mortem Papae non expirat eius officium. h. d. Ioan. Andr.

Clemens quartus, S. sit. sancta Ecclesia Presbytero Cardinali Apostolica sedis legato.

Legatos, quibus in certis provinciis committitur legationis officium, ut ibidem eyellant & dissipant, adhaerent atque placent: provinciarum sibi commissarum, ad instar pro consulum caeterorumque praesidium, quibus certe sunt decretae provinciae moderandae, ordinarios reputantes. Praesenti declaramus edito, commissum tibi à predecessorum nostro legationis officium nequam per ipsius obitum d' expirasse.

CAP. III.

Finis legatione, expirant reservationes legatorum, & omni processu habitus super illis: nisi tunc illa beneficia iam vacantia sint collata. Demum dicitur, quod pendente una sua reservatione in ecclesia collegiata, vel de beneficio spectante ad collationem alicuius, legatus in eadem ecclesia, vel beneficio spectante ad collationem eiusdem, aliam facere non potest: & quod sic contra praedicta, irritum decernit. Ioan. Andr.

a al. fatigaverit. b al. ita: decernit. c In manuscriptis sta: qui fecit, &c. d Intellege scilicet re non integra: re vero integra, an per mortem Papae expirat legatio, distinguit hic Petr. de Anchar. Rom.

Praesenti declaramus edito, referentibus & innumerumque beneficiorum ab Apostolica sede super legationis auctoritate factis, & de reservationibus super ipsi: necnon denunciations, inhibitiones, processus quolibet per eum, vel per executorum ipsius ab eo habitos circa ipsas (summo ad collationem eorumdem beneficiorum iam vacantium sine processum) eo ipso, quod illis fuerint legati, nullatenus vacuari: nec executores eorumdem reservationes huiusmodi (per quas interdictum propter clerice nimum onerantur) restringere cogentes prohibemus, ne postquam legatus in aliquam ecclesiam collegiatam ecclesia, reservationem aliquam de illa collationem, aliam (illa pendente) fecerit, aliam eadem. Nec etiam postquam alibi reservationem beneficium ad collationem penitus conferat, aliam quod ad illius collationem penitus reservationem pendet alterius sibi quoque multationem. Quicquid autem contra praemissa contigerit irritum & inane.

CAP. IV.

Cathedrales, vel regulares, vel collegiatae ecclesiae, vel conferre non possunt. Item in dignitatibus, quibus collationem, quae sunt maiores partem Episcopis, sicut in praedictis collationem debent assumi: & contra hoc solent, stricte.

Idem.

Deliberatione provida duximus subdendum, aliqui Apostolice sedis legatus, quantumcumque legationem obtinere plenam dignitatem, cathedrales, vel regulares, aut collegiatae ecclesiae, sive praeficiuntur eisdem, maiores per vim electionis, Episcopos existentes, collationem, praesentibus, praesentibus, sive ordinationi, quomodoque reser. & collationem aut dispositioni, conferendis, vel dispensandi, ordinationis, conferendis, neque aliquid quod minuat, penitus mutent, eligere, aut postulare, libere, nec vacabunt, obsequium quomodoque reser. & collationem eorumdem quicquid contra hoc a d'um irritum & inane.

Delegatus non potest alicui committere, quod reser. & collationem beneficiorum, & postea illud conferre: & contra hoc solent, stricte. h. d. Ioan. Andr.

Prohibemus insuper, ne legatus ipse in genere in specie cuiusque concedat, ut ab eis, qui beneficia in legationem eiusdem habent, ea in illius collatione voluerint libere resignare, ipsorum resignationem accepta, illa valeat idoneis conferre personis. Quod hoc aperiri possit via contra Lateranensem, & collationem ad beneficia vacatura. Nos enim concessimus, quod contra hoc contingerit attentari, & quicquid super ob eam secutum fuerit, nullam praesentibus habere firmitatem roboris firmitatem. Volentes tunc collationem futura, sed etiam ad praeterita, & adhaer. & collationem huiusmodi hoc extendi.

CAP. V.

Collatio legati per ratiocinationem prioris beneficii vacantis dicitur. Zan.

a Vid. cens. Trident. sess. 24. de reform. cap. 20. ubi reservationes quae liberi ad vacatura beneficia voluntate. b Fidei ipsius contulerit canonizationem, & praedictam reservationem ipsius, dato executori. Non tamen sine legationis praesentibus, Petr. de Anchar. Rom. c Sic est concavum Lateranensem. h. d. h. d. 111. cap. 4.

Idem.

Collatio beneficii per legatum a sede Apostolica i-

DE OFFICIO ORDE-

narii.

TITVLVS XVI.

CAP. I.

Archiepiscopus non potest sibi conferre officiales in diocesi sub-

Romana ecclesia: & infra. Prohibemus quoque, ne Rhemenfis Archiepiscopus diocesi suffraganeorum suorum foraneos officiales constituat: quas, cum metropolitans, ne suorum suffraganeorum ingrediantur dioceses, ut in eis auctoritate propria iudicent, disponant, aliquidve aliud agant canonice prohibeat instituta, nequaquam hoc possunt in illis per alios exercere. Nec pro eo, quod causas per appellationem delectas ad ipsos, possunt in suffraganeorum suorum diocesi delegare: Similiter licet eis tales officiales instituant in eisdem, qui eorum vice (cum appellatur ad ipsos) citationes, vel inhibitiones faciant, seu competant in hac parte rebelles. Quis in causis per appellationem delectis ad ipsos, iam jurisdictionem exercere non possunt: propter quod licet possunt super illis committere vires suas. Non sic autem in aliis b, in quibus nondum existit appellatum, & idcirco non debent aliquos constituere pro citationibus in futuris causis appellationum, & inhibitionibus faciendis: nisi illius Rhemenfis ecclesia, circa talium officialium institutionem de consuetudine obtineat specialia. A quibus etiam si de consuetudine huiusmodi possunt in Rhemenfis provincia constitui: inhibitiones tamen ne procedatur in causis prius, quam ad Rhemensem curiam appellatur, fieri penitus inhibemus.

Idem. Archiepiscopus de facti potest haberi, officialis eius suffraganeorum communiare, suspendere, aut interdicare non potest, proprio velius (nontus dixerit officii) Episcopatu reverentiam, h. d. in forma, non. And.

Officiales autem Rhemenfis Archiepiscopi (quamdiu in sua provincia vel circa illam existerit) in suffraganeos interdicti, suspensionis, vel excommunicationis proferre sententias non attendent. Et hoc idem ab officialibus aliorum Metropolitanorum circa ipsorum suffraganeos, quibus ob reverentiam Pontificalis officii deferri volumus in hac parte) precipimus observari.

CAP. II.

Canonici, qui a divinis cessare possunt consuetudine vel alio iure, si sine voto, causas sua essentia exprimat in instrumentis, vel patentes interius seu vel alio autentico sigillo manibus, & subscriptis illud vel illas, contra quem essent. Hoc pratermissis, ut supra illa causa non innovata legitima; quaequid medio tempore propter ad ecclesiam restituatur: & quae perire debent, non perirent, & satisfactio de iniuria illa, contra quem essent. Causa legitima innovata, tenetur ille ad interesse canonici, & ad certam quantam ecclesia, superioris taxandam arbitrio. Vltimo reprobat consuetudinem, quam in agris sanctorum, in diocesi vestitione spinae & annua suspendebatur. Et statuit contrarium facientes graviter puniendos. Ioan. And.

Idem. sicut in b. Vid. de rescript. in antiq. & l. non quod admodum ff. de iudic. Font.

Gregorius X. In generalis concilio Lug-

duensi.

Si a canonici a divinis cessare voluerint, prout in ecclesiis aliquibus sibi ex consuetudine, vel aliis viciantur: antequam ad cessationem huiusmodi quocumque modo procedant, in instrumento publico, vel patentibus literis sigillorum b suorum, aut alterius authentici munimine roboratis, cessationis ipsius causam expriment & illud vel illas ei, contra quem cessare intendunt, assignent. Sciant, quod si hoc praetermissis cessaverint, vel causa, quam expresserint non fuerit inventa canonice & omnia de quibuscumque proventibus illius ecclesiae, in qua cessatum fuerit, cessationis tempore perceperint, restituant. Illa vero, quae pro eodem tempore debentur eidem, nullo modo percipient, sed ipsi ecclesiae cedent, ac nihilominus ei contra quem cessaverint, de damnis & iniuriis satisfacere tenebuntur. Si autem causa eadem canonice fuerit iudicata, is qui occasionem cessationi dederat, ad omne interesse dicitis canonici, & ecclesiae, cui debitum officium eius est, culpa subtractum, ad certam quantitatem taxandam, & in divini cultus augmentum convertendam, superioris arbitrio condemnentur. Ceterum detestabile abusum horrendae inde votitionis illorum, qui crucis, beatae Mariae virginis, aliorumque sanctorum imagines seu statuas irreverenti ausu tractantes, eas in aggravationem cessationis huiusmodi prosterunt in terram, & urticis spinisque supponunt, penitus reprobantes, aliquid tale fieri de cetero distictius prohibemus: statuentes ut in eos, qui contra fecerint, ultro procedatur sententia: quae delinquentes sic puniat graviter, quod alios a similibus praesumptione compescat.

CAP. III.

Statuit Papa, quod habentes plures dignitates, vel alia beneficia curam animarum habentis, per ordinarios compellantur obsequere, intra tempus competentis superioris arbitrio statuendum, dispensationes: quas si non obtulerint, penitus procedatur, ac si nullas haberent. Et si obtulerint, & sufficientes, non amplius molestentur, provisum in praedictis beneficiis, curae negotio curam. Si autem dubitatur de dispensatione, ad sedem Apostolicam recurratur. Talibus plura similia beneficia obtinentibus, aliud non conferatur beneficium, nisi ostensa dispensatione sufficienti: & sine ista deinceps conferatur, si per dispensationem possunt illud cum alio retinere, vel si prius renunciaverint: aliter collatio facta non teneat. Ioan. And.

Idem.

Ordinarii & locorum subditos suos plures dignitates, vel ecclesias, quibus animarum cura imminet, obtinentes, seu personatum, aut dignitatem cum alio beneficio, cui cura similis est annexa: districte compellant dispensationes auctoritate, quantum huiusmodi ecclesias, personatus, seu dignitates canonice tenere se asserunt, intra tempus pro facti qualitate ipsorum ordinariarum moderandum arbitrio, exhibere. Quod si forte iusto impedimento cessante, nullam dispensationem infra idem tempus contigerit exhiberi: ecclesiae beneficia, personatus seu dignitates, quae sine dispensatione aliqua coopto illicite detineri consueverunt, per eos ad quos eorum collatio pertinet, liberè personis idoneis conferantur.

Ceterum si dispensatio exhibita, sufficiens evidenter appareat, exhibens nequaquam in beneficiis huiusmodi, quae canonice obtinet, molestetur. Provideat autem tamen ordinarius, qualiter necaminarum cura in eis-

a De materia huius c. vide citato in cap. quatuor. infr. eo. tit. & libr. b Vid. l. ad restituendum ff. de res. & l. fm. ff. de arb. ser. ac c. significatibus. infr. de app. Fon. c. Hoc decretum expressè innovat & confirmat sacrum Concil. Tridentin. sess. 7. de reform. cap. 1. d. alt. ista: providens tamen ordinarius tamen, ut eorum marum cura.

